СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 181. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 14-го вересня 1945. No. 181. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, September 14, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПІДГОТОВА ДО КОНФЕРЕНЦІЇ ПІДПРИЄМЦІВ І НАЄМЦІВ

Згідно із зазивом президента Трумана, щоб відбути конференцію представників підприємців і робітників для успішного переведення реконверзії, секретар праці Швеленбак вивідується тепер про настрої між одною стороною і другою. Конференція має відбутися з кінцем наступного місяця і тому вже тепер як в колах підприємців, так і вколах робітників дискутують цю справу. Досі можна завважати що нема повної згоди в настроях як по одним так і по другім боці. Між підприємцями є такі, які схиляються до погляду, що юнії не повинні викликати страйків, коли уряд хоче перебрати на себе посередництво. Інші підприємці домагаються лише як найзагальнішої угоди.

Серед робітничих кол є такі, що домагаються повної влади над підприємцями, а зате поблажливости для юній. У цім напрямі веде агітацію Конгрес Промислових Організацій. Зате представники Американської Федерації Праці схиляються до напряму, щоб дальше панувала система колективного торгування, як це було до війни. Із отих 4 напрямків конференція мусить найти одну середну дорогу для наладнання відносин між підприємцями й наємцями в післявоєнному часі.

НАДІЮТЬСЯ РОЗПУСТИТИ ПОЛОВИНУ АРМІЇ

На переслуханню сенатської Військової Комісії заявили представники департаменту війни, що їх ціллю є здемобілізувати 6,000,000 вояків упродовж року і вони роблять усе можливе, щоб це сталося до 1. липня 1946. Таксамо представники маринарки заявили, що знизили число точок для демобілізації з 85 до 70, а це повинно помогти морякам дістатися домів швидше, ніж було заповіджено.

Відправлено з війська 70 генералів.

У Дни Перемоги в Европі американська армія нараховувала 1,600 активних генералів. Від того часу до сьогодні відправлено з активної служби 70 генералів, а приготовляють відправити ще цілу сотку. Це важка процедура, бо треба трактувати кожного генерала окремо, а не на підставі якогось правила. Перед війною в 1940. році американська армія мала всього на всього 100 генералів.

КЛИЧУТЬ ТАКСІВКИ ПРИ ПОМОЧИ РАДІЯ.

Від жовтня 1944. року два підприємства вуличних таксівок у Клівленді ввели систему кликати шоферів при помочи радія замісць при помочи телефонів. Таксамо шофери порозуміваються із своїми централями тою самою дорогою. Десять-місячний досвід виказав, що це є дуже успішна система. Внаслідок цього Бюро Дослідів Їзди Таксівками оприлюднює погляд, що вже незабаром у великих містах буде введена система кликати авта домів при помочі радія. Це причиниться до подешевління оплат за таксівки, бо шофери не будуть витрачувати часу на їзду з далеких стацій.

ГЕНЕРАЛ ПЕРШИНҐ СКІНЧИВ 85 ЛІТ ЖИТТЯ.

Начальний командант Аліянтських армій в Европі вчасі першої світової війни, американський генерал Джан Дж. Першинґ, скінчив в четвер 14. вересня 85 літ життя. Він перебуває в шпитали Волтер Рід Гаспитал коло Вашингтону. До нього не допускають багато людей зпоза родинних кол, щоб не викликати потрясення, яке може мати небажані наслідки.

ДОКУМЕНТИ ЗДАЧІ ВИСТАВЛЕНІ ПРИЛЮДНО.

У Національному Архіві в Вашингтоні виставлено для оглядання документи здачі, підписані на кораблі Мизурі японськими представниками перед 10 днями. Їх передав до оглядання генерал Джонатан Вейнрайт, який щойно прибув з Японії до Вашингтону, а тепер відбуває парадний вїзд до Ню Йорку.

ЗАСІВАЮТЬ ПОЛЯ З ЛІТАКІВ.

З околиць Лакпорт, у стейті Ню Йорк, звідомляють про успіх засіву піль з літака. Досвід перевів фармерський урядовець повіту Найеґара Дейніел Далрімпл перед кількома місяцями, сіючи конюшину й тимотку. Засів видав несподівано гарний зарід. Для засіяння одного акра землі треба було одної мінути часу, а звичайною сівачкою треба сіяти цілу годину.

СТРАЙК В РАДІО-ВИСИЛЬНЯХ У НЮ ЙОРКУ.

Дві великі радіо-висильні в Ню Йорку, а це WEAF і WJZ які висилають програми через централю NBC і ABC щезли з повітря в середу 12. вересня, одна на 15 друга на 30 мінут. Виявилося, що в згаданих стаціях застрайкували інжинири, які висилали програми у повітря.

Убрання до Росії висилають через спеціяльну аґенцію

Учасі недавної кампанії за збіркою одіжи в цілому краю призбирано 150,000,000 фунтів. З цього призначено для Росії 12,000,000 фунтів. Із цього наділу вислано вже до Советів півтретя міліона фунтів так, щоб убрання прибуло в Росію з кінцем жовтня. Цей справою займається аґенція Російської Воєнної Допомоги, бо УНРРА туди ще вступу не має. Частина вбрання пішла через Тихий океан до Азії, а друга частина через пристані на Чорному морю.

АМЕРИКАНСЬКІ ҐАЗЕТЯРІ ДІСТАЛИ ДОСТУП ДО РУМУНІЇ

Департамент стейту у Вашинґтоні вистарався в Букарешті дозвіл для вступу американських кореспондентів до Румунії. Будуть це кореспонденти американських пресових аґенцій і поодиноких газет.

ФРЕНСИС БИДЛ СУДДЕЮ ДЛЯ ВОЄННИХ КРИМІНАЛЬНИКІВ

Президент Труман іменував бувшого ґенерального прокуратора Френсиса Бидла американським суддею для воєнних кримінальників в Европі. Впарі з цією номінацією пішли назначення на інші високі урядові становища, головно в департаменті стейту.

БРИТІЙСЬКА МІСІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ КРЕДИТІВ ДО 6 БІЛІОНІВ

Голова британської фінансової місії в Америці, амбасадор Галифекс і її дорадник лорд Кійнес виявили вчасі пресової конференції погляд, що Анґлія повинна дістати від Америки не звичайну торговельну позичку для своєї реконверзії, а безпроцентовий кредит у висоті 3—6 білліонів долярів. Вони кажуть, що це є „моральним обовязком" Злучених Держав дати поміч „свому вірному союзникови".

Зогляду, що у Вашинґтоні появилися голоси протесту проти такої допомоги для Анґлії буцім то на те, щоб вона могла перевести коштом Злучених Держав програму соціялізації, президент Труман заявив, що нема причини, щоб Америка відмовила помочи Анґлії тому, що там тепер при владі уряд з робітничих організацій.

Російські трейд-юнії це знаряддя справжнього поневолення, каже представник А. Ф. П.

Перед Бретійським Трейд-Юнійним Конґресом, що відбуває тепер наради в Блекпул, в Анґлії, промовляв як американський делеґат Джордж Міні, секретар-скарбник Американської Федерації Праці. Критикуючи американський Конґрес Промислових Організацій (Сі Ай О) за те, як він параліжував допомогу Анґлії, як вона воювала з Гітлером, поки Гітлер не напав на Росію, Міні заговорив і про робітничі юнії в Советах. Казав, що ті юнії підпирають советську систему з чорними лістами, зверненими проти робітників, а теж депортації до таборів праці, вислідом чого є невільництво, в яке попали міліони селян, робітників і професійних людей, якими завалені табори примусової праці, та де ті люди не мають ніякої охорони. Міні висказав признання народам у Советах за їхню геройську оборону своєї землі. Та про советські трейд-юнії сказав, що вони є опановані советською владою, яка відмовляє робітникам основних людських свобід, без яких у розумінню американського робітника нема свобідного народу і свобідної держави. Промову Мінія тут і там переривано такими словами як „ганьба", як він говорив про „справжнє поневолення". По промові обдаровано його годинником. Він заявив потім, що не думав нікого обиджати, але хотів сказати те, що в нього на думці, бо й на те відбув дорогу, довгу на 3,400 миль.

В РОСІЙСЬКІЙ НІМЕЦЬКІЙ ЗОНІ Є ВЖЕ НІМЕЦЬКИЙ УРЯД

Асошіейтед Прес подає, що советський маршал Жуков оголосив, що на німецькій території, що є пів його владою, уже функціонує 11 департаментів, якими правлять німці, очевидно під контролею вдповідних відділів при його штабі. Це вважається властиво за німецький уряд. Є в ньому трьох відомих комуністів. Аліянтські обсерватори думають, що члени того уряду стануть згодом у більшости міністрами в центральнім німецькім уряді, що його поставлять Аліянти.

МОСКВА СКРІПЛЯЄ ПОЗИЦІЮ ҐРОЗИ В РУМУНІЇ УСТУПКАМИ

Московське радіо подає, що скінчились наради між румунським премієром Петру Ґрозою і советським урядом, включно з Сталіном. Вислід такий: Москва визнає і піддержує уряд Ґрози, а преса атакує британців і американців, що хочуть зміни в Румунії. Росія обіцяла Румунії економічну допомогу, зворот торговельних і воєнних кораблів, збіже і т. п.

ПРО ЩО МРІЮТЬ ПОВЕРТАЮЧІ З ЕВРОПИ ВОЯКИ?

Відповідь: Як всідають у Франції на кораблі, то мають два питання: Коли будемо їсти, і коли доїдемо до Ню Йорку?

ЩЕ ДАЛІ ЗДАЮТЬСЯ!—Японці загарбали так багато різних островів на Пацифіку, що ще й досі відбуваються тут і там формальні здачі тих частин, що на тих островах залишилися, часто в джунглях і горах, куди вивтікали, як американці зачали ті острови відбивати. На образку бачимо японських офіцирів на одному з таких островів — Маркус Айленд — як поскладали на столі свої саморайські шаблі й підписують здачу.

МЕКАРТУР РОЗВЯЗУЄ ЯПОНСЬКУ ТЕРОРИСТИЧНУ ОРГАНІЗАЦІЮ

Ґен. Доґлес МекАртур зарядив негайне розвязання японської терористичної організації „Чорний Змий", що впродовж 40 років була яскравим виразом японського імперіялізму. Рівночасно наказав МекАртур заарештувати сімох головних провідників цеї організації. Між тими, що зістали арештовані, є Кокі Гірота, японський премієр з 1936 року, а далі націоналістичний провідник серед молодих офіцирів полк. Кінґоро Гашімото, що дав наказ в 1937 році обстрілювати Паней, американський, воєнний корабель. Арештовано теж члена теперішнього міністерського кабінету, яким є міністер пропаганди, Окетора Оґата.

СЕБЕГУБСТВО БУВШОГО ВОЄННОГО МІНІСТРА.

Відібрав собі життя револьверовим пострілом полевий маршал Суґіяма, років 65, бувший японський міністер війни. Так само покінчила і його жінка. Він займав за життя усі визначні військові становища і був членом Ради Полевих Маршалів і Адміралів.

АРЕШТОВАНО ШІМАДУ.

Американська влада заарештувала адмірала Шіґетаро Шімада, що був міністром маринарки в часі, коли японці напали підступно на Перл Гарбор. Арештував його майор Кравс, той самий, що заарештував Тожа. Шімада не ставив ніякого опору, ні не виявляв наміру поповнити себегубство. Він був членом мілітарної кліки Тожа.

ДАЛІ РАТУЮТЬ ТОЖА.

Американські лікарі й ті американські вояки, що дають свою кров, щоби вратувати життя ґен. Гідекі Тожо, що пробував відібрати собі життя, а тепер лежить в шпиталі ще далі в критичнім стані, тільки похитують головами, що стільки труду завдається, щоб вратувати того, що має на сумлінню тисячі американських жертв. Та всі розуміють, що ратують те життя на те, щоб поставити Тожа під суд, засудити на смерть, а потім виконати присуд. Ґен. Айхельберґер, що відвідував Тожа, казав, що Тожо просив у нього вибачення, що справляє йому стільки клопоту. Та, казав ґенерал далі, дійсним клопотом було те пекло, яке справляв Тожо впродовж останніх чотирох років. Замітне ще й те, що імя Тожа є тепер покрите між японцями ганьбою, що він не відібрав собі життя в традиційний, японський спосіб, як пристало на самурая, себто, що не поповнив гаракірі. Тожо це той, що заявляв, що хоче подиктувати Злученим Державам мир у Білому Домі. Тому мабуть так хочуть мати його живим на суді.

НЕ ЦЕРЕМОНИТИСЬ З ВОРОГОМ!

В давній, британській, морській базі Сінґапур приймав лорд Луї Мавтбатен японську здачу. При тому він заявив, що попре всі строгі міри, що будуть повзяті супроти ворога, як він у чому не буде якслід повинуватись, чи не захоче кооперувати.

НАПАД НА ПЕРЛ ГАРБОР — ГЛУПОТА!

Таке заявив кореспондентам в Японії німецький військовий аташе, адмірал Павль Венекер, бувший командант німецького, „кешенкового" панцирника „Дайчлянд", що забрав в 1939 році американський торговельний корабель „Флінт". Тепер, казав Венекер, він того переконання, що ліпше, щоб такого не було. Він заявив, що зараз по Перл Гарбор, як його запитали японці, що він про це думає, він заявив, що це є велика помилка. Бо, казав він тоді, або треба було займати Гаваї, або цілком нічого не робити. Теж каже, що німці про це нічого не знали, та що японці гляділи весь час на них підозріло, як на усіх білих людей. Ще казав, що Німеччина вправді бажала собі, щоб Японія пішла до війни з Америкою, але того від неї ніколи не вимагала, та що Японія пішла до війни цілковито з власної волі. Теж Японія нічого не знала, як Німеччина напала на Росію, казав Венекер, а довідавшись про це, жалувала, що так сталося. Теж казав, що японці цілком не доцінювали американської сили.

ПОЛОНЕНІ ПАНАМИ МІСТА.

Купка бувших американських полонених стали панами японського міста Осака, що є другим найбільшим містом Японії, яке мало нормально до 3,000,000 населення. Воно було відоме з своєї промисловости. Тепер цілком знищене. Полонені урядують бо ще не прибула до міста більша окупаційна сила.

ВМИРАЛИ ПО 30 ОСІБ ДЕННО!

Підполк. Джозеф Е. Крамер, визволений в Кореї, каже, що з 1,619 полонених, що їх забрали японці в Манілі, остало тепер тільки 300. Відносини на кораблі, що їх перевозив, були такі, що гинуло денно по 30 полонених.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗЛІКВІДУВАТИ ХОЧ ТЕРОР!

Не тільки у нас в Америці, але й по цілому світі розписуються тепер про ті наради, що зачалися у Лондоні, а які є таки найважнішими з усіх, які досі були, коли іде про практичне приміненння високих засад до життя, а тим самим до того повоєнного ладу, який зачинаємо будувати.

Мова тут, як знаємо, про наради міністрів заграничних справ Злучених Держав, Великої Британії, Советського Союзу, Китаю та Франції. Ось ці наради це не звичайні сходини, а свого роду аліянтська установа, що має виготовляти мирові договори і полагоджувати різні міжнародні спірні проблєми. Формально вирішить це Орґанізація Обєднаних Держав, але фактично їх вирішують наради згаданих міністрів заграничних справ. Тому саме ці наради такі важні. Тому надіються, що сесія триватиме аж два роки.

Отже забере роки, заки будуть вирішені й полагоджені ті численні проблєми, що існували до вибуху другої світової війни, як і ті, що повстали у тій війні, чи по ній. Цілком певно зіткнуться з собою теж і тепер інтереси різних держав, давні й нові імперіялізми. Бо поглянути тільки на те, що діється в Італії, Греції, Польщі, Румунії, Болгарії, Югославії, Австрії, Чехословаччині, чи ще де, то муситься доглянути, що всюди поза внутрішними проблемами кожного з тих країв, ще відчувається вища гра, політика і дипльоматія, яку ведуть ті, що мріють про світове панування.

Значить, що прийдеться світови довго ждати, навіть дуже довго, заки наступить таке замирення і такий лад, що хоч трохи подібні до тих ідеалів, з якими Америка пішла до війни. А це означає, що ще прийдеться людям багато витерпіти, заки діждуться кращої долі.

Таке буде в Европі, таке буде і в Азії. І якби Америка не наставала на те, щоб її ідеали всюди здійснювалися, то таки вона свого відразу не осягне. Проте є таке, що ми повинні вже тепер через своїх представників зробити. Ми повинні свої ідеали постійно підкресляти і виразно заявляти, що ми від них ніяк не відступимо. Далі, ми повинні вимагати з повною рішучістю, щоби було виконане вже тепер те, що може бути виконане і мусить бути виконане, якщо наша перемога має бути зворотом до ліпшого життя. А це значить, що терор таки мусить обовязково й негайно зникнути з усіх земель, з усіх країв, включно з Советами. Усі джерела з Европи доносять згідно, що там, де є советська стопа, там є терор. Вісти з українських земель стверджують те саме. Якжеж можна довше таке толерувати? Ось це треба нашому урядови сказати советському урядови від імени американського народу просто в очі й вимаґати здержання терору і негайно звільнення тих, що впали його жертвою.

„Куди йде душа, туди йде людина"

У журналі Лейдіс Гом Джорнал за вересень 1945 р. появилася стаття знаної письменниці Дороті Тамсон під згаданим заголовком. Вона призадумується над поведінкою німців з кінцем війни і над звісними вже звірствами, доконуваними найвірнішими прибічниками Гітлера та його прибічної сторожі, знаної під назвою „Шуц Штафель", тобто прибічної сторожі. Пані Тамсон таврує цю поведінку відповідними словами, а при тім призадумується над питанням: Як поводилися жертви оцього страшного терору. Вона приходить до висновку, що на поведінку людей перед обличям смерти нема ніякого правила. Тут треба брати кожну одиницю зокрема. Вона прийшла теж до висновку, що тут мали примінення слова Витмена: „Ніщо не осталося з людини в нещастю, хіба її характер". Ці слова вона пояснює так: Коли людина стане перед загрозою мук і смерти, в неї остается лише її душа.

На доказ цього пані Тамсон наводить свідоцтво людини, яка перебула в німецькім таборі смерти в Дахав 20 місяців і яка розмовляла після цього свобідно з американською письменницею. Дороті Тамсон поставила до цього чоловіка таке питання: „Хто найкраще поводився в цім таборі смерти зпоміж усіх станів: бизнесовці? Інтелєктуали? Яка нація? Які політичні партії?"

Чоловік подумав зріло і по довгім намислі відповів: **„Священики".**

До цеї відповіди дає пані Тамсон такий коментар:

„Я затямлю цю відповідь на все життя, але я її поширю на цілі кола: Серед стану найнижчого звірства осталися людьми ті, хто служив Образови й Ідеалови вищому, ніж найвищі осяги людини; такому Ідеалови, в якому єдино людина осягає значіння і вартість. Тими людьми були такі одиниці, які знали, що людина як людина є душею".

Хто вірить у вищість духового життя над матеріяльним, той мусить радіти із висліду розшуків і висновку пані Тамсон. Це є потверджениям загальної правди, що дух веде людину до найвищих ідеалів і дає людині силу перенести і найгірші муки. Це знаємо з прикладів перших християн. Це теж утвердить нас в тому переконанню, що і наш нарід, ідеалістично вихований і настроєний, таки перейде страшні муки і дійде до своєї вибраної цили.

Одначе у ствердженню пані Тамсон міститься теж велитенський комплімент для священиків і нема сумніву, що цю статтю використають вони для свого розголосу. Та не треба жалувати признання тим, хто на признання заслужив. Коли з цього загального признання перейдемо до признання для українського духовенства, то треба признати, що у „дні проби і міри" і українське духовенство вміло втриматися на висоті свого завдання, а виїмків заломання було небагато. Саме тепер приходять уже вісти про мучеництво нашого духовенства в Европі в часах большевицького лихоліття. Воно, пішовши на вигнання, і тепер мріє про вічні ідеали і про один найвищий Ідеал. Треба радіти, що „не вмирає душа наша" і вона, у слушний час, пірве тіло до останнього бою за правду і волю.

Від далеких страхіть перейдім думкою в нашу, американську Україну. За океаном уже прийшов час проби і міри і його витримують наші браття. Вони благають у нас помочі в їхньому страшному положенню. Маючи перед собою образ своїх духових провідників, думають, що такі самі духові провідники бувають серед людей українського роду усюди. У тому переконанню, вони тепер апелюють до наших церков, до духовенства, до єпископів, до всього духового українського світу. В своїй кріпкій вірі не можуть допустити думки, щоб хтось із їхніх братів не сповнив свого обовязку супроти людини, яка потапає і благає як біблійний Лазар милосердя...

Чи чують ці благання ті з нашого громадянства, що самі проповідують духові ідеали? Чи голосячи ці ідеали провідники нашого духового життя беруть під увагу, що провідництво мусить іти впарі з практикуванням проповідуваних ідеалів? Певно, що є у нас такі, що це все добре розуміють і відчувають. Але скільки їх?

Ця сама стоголова гидра, що принесла неволю не лише українському народови, але й майже цілій Европі, вже добирається до нашої Америки, а зокрема до душі нашої громади в Америці.

Занедбування практичного здійснювання високих ідеалів ослаблюють силу і значіння не тільки самих провідників, але й громад та цілого нашого суспільства.

Зрозуміймо оту руку, що пише на стіні: „Мане, Текель, Фарес". Як ми не дамо помочи нашим потапаючим браттям, що взивають нас на поміч, борікаючися з филями серед потопу, ми стягаємо цей духовий потоп сюди і підготовляємо загибіль духового життя тих, що йшли за проповіддю вічного Ідеалу. Може бути, що як прийде потоп, тоді серед нашої духової еліти найдуться теж і герої, як найшлися серед озвіріння в німецьких таборах смерти. Одначе виринає питання: Чи не буде запізно і чи не ліпше заздалегідь подбати, щоб до самого потопу не допустити?

Микола Чубатий.

Політичні струї серед українців по першій світовій війні

II.

Гетьманці - монархісти.

Найскорше та найточніше накреслили свою ідеольоґію прихильники української гетьманської держави, хоч активні учасники гетьманського режіму не становили найчисленнішої групи серед української політичної еміґрації. Причини цього треба шукати в цій обставині, що прихильники гетьманату найшли в своїх рядах талановитого ідеольоґа українського монархізму в особі історика Вячислава Липинського.

Таки ще в році 1921, в поважнім журналі гетьманців „Хліборобська Україна" стали появлятися перші розділи його „Листів до Братів Хліборобів", в яких автор в притягаючий спосіб узасаднював єдиноспасаємість для української нації, склонної до надто вибуялого індивідуалізму, в монархістичнім устрою, з монархом гетьманом у проводі. Внутрішний лад української держави буде зорґанізований на співпраці кляс українського народу, отже клясократичний устрій. Клясократичний устрій мав би бути протиставленням соціялізмови, тоді аж надто поширеному серед української політичної еміґрації.

Гетьманська ідеольоґія В. Липинського полонила багато прихильників серед української політичної еміґрації, які шукали розвязки української справи хоч для себе. Їх орґанізація хліборобів державників була доволі здисциплінованою орґанізацією, доки не розкололася внутрішними непорозуміннями на прихильників гетьмана Скоропадського та на прихильників В. Липинського. Останні стали монархістами без означення особи майбутнього українського монарха. Замітне, що гетьманська ідеольоґія більше опиралася на еміґрації, ніж на українцях в Західній чи Карпатській Україні, де українська політична думка могла ще сяко тако розвиватись, мимо обмежень польської та чеської дійсности. В Західній Україні з гетьманським рухом в деякій залежности стояла орґанізація „Фронт".

Гетьманська політична струя мала характер соборницький, себто всеукраїнський.

Соціялістичний табор.

Соціялістичний табор по 1921 р. був найбільше неодноцільним табором серед українського народу, дарма, що по упадку української держави найчисленнішим.

Ще в часі істнування української держави соціялістичний табор був розбитий на дві партійні групи — соціялістів-революціонерів то соціял-демократів.

Орґанізаційно старшими були соціял-деморкати, що зорґанізувалися в окрему від росіян соціялістичну партію ще далеко перед першою світовою війною. Натомісць соціялісти-революціонери зорґанізувалися в окрему від росіян українську партію доперва по вибуху російської революції. Подібно як в російських соціялістів та соціялістів революціонерів були ліві крила, що по перемозі большевиків пристали до лівих російських соціялістів большевиків, так само й серед українських соціялістів та соціялістів-революціонерів були ліві крила, що почувалися близькими до большевиків та балянсували поміж українською републикою та радянською републикою українських квізлінґів з осідком в Харкові.

Таке балянсування ще було зрозуміле на українській землі, під владою Советів, натомісць менше було зрозуміле серед численних соціялістів на еміґрації. Їх вагання, то в сторону українського державницького табору, то в сторону Советської України, було рівнозначне зі співпрацею з українським народом та з його зрадою.

На Радянській Україні по заведенню так званої Нової Економічної Політики (НЕП), себто політики відступлення московського центра від риґористичного переводження комунізму, ця ґрупа українських соціялістів всіх напрямків зорґанізувалася в Українську Комуністичну Партію (УКП), одиноку українську партію, що якийсь час була в Україні толерована владою біля офіціяльної партії большевиків України.

По недовгім часі істнування Українська Комуністична Партія зіллялася з офіційною партією большевиків України, надаючи цій більше українського характеру своїм членством. Пізніше ця ґрупа як національна опозиція під проводом Шумського була зліквідована та прочищена з партії.

Анальоґічні струї появилися теж поза Україною на еміґрації і цей українсько-комуністичний політичний напрям сам зліквідувався, вносячи тільки в українські ряди багато деморалізації та заострення відносин поміж соціялістичним табором та несоціялістичними партіями.

Соціял - демократи та соціял-революціонери теж мали всеукраїнський, отже соборницький характер. Цілий час аж до другої світової війни істнувала лучність поміж соціял - демократами Західної України та еміґраційним їх центром, як теж поміж соціялістами-революціонерами за кордоном та західно-українськими радикалами або соціялістами-радикалами, як вони себе стали називати по першій світовій війні.

Популярність соціялістів в краю та за кордоном зачала сильно падати по 1930 році, себто по радикальній зміні політики Советів супроти українського народу. Большевизм щораз більше став виявляти своє російсько-національне обличча, а звідси зродилася повна неохота українського громадянства до соціялізму взагалі, який стали винувати в тому, що пошукуючи співпраці з російськими товаришами завів українську справу у безвихідне становище. Упадок соціялізму серед українців стояв теж у відворотній залежности від зросту націоналізму, який по 1930 році став домінуючого політичною струєю серед українського народу на Західній Україні та на еміґрації.

Уенерівці.

Уенерівці або політична група, що гуртувалася біля останнього леґального уряду Української Народної Републики під проводом отамана Симона Петлюри, в більшости теж рекрутувалися з поміж бувших соціялістів обидвох таборів. Як гетьманці вважали гетьмана Павла Скоропадського законним представником української влади, так само уенерівці вважали таким самим законним представником влади України отамана Симона Петлюру, а по його трагічній смерти 1926 р. Андрія Лівицького. На табор уенерівців складалися в першу чергу вояки армії отамана Петлюри, що витривали аж до Ризького договору в українській армії. Провід уенерівців складався з бувших високих урядників Української Народної Републики.

Ідеольоґічно вони були державниками - републиканцями без виразної соціяльної програми. Від інших українських політичних ґруп різнилися тим, що не були соборниками, бо придержувалися Варшавської Угоди отамана Петлюри з Йосифом Пілсудським, якою українська влада зрікалася Західної України. Між уенерівцями і під цим оглядом були люди дуже різних поглядів.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

76)

Доводилося мені чути анекдот, анекдот занадто смішний, колиб не був він гіркою правдою. Один наш політик в розмові з американськими ірляндцями розбідкався про недолю українського народу під чотирома опікунами. Ірляндці чемно вислухали бідканя, з співчуттям заявили, що хто як хто, а ірляндці розуміють змагання українців за вільне життя, бо й самі перебували сім сот пятьдесять літ під чужою опікою. Врешті запитали, скількиж отих українців є на світі? Політик бомбастично і заявив: — „сорок пять міліонів!" Певно сподівався ще більшого співчуття, — ось, мовляв, такий великий нарід, а не має волі! А ірляндці на це: — Вас сорок пять міліонів і ви не можете визволитися? Вдайтеся до де-Валери, він позичить вам зо трицять ірляндців. Вони вас визволять! — сказали зневажливо. Бо не могло поміститися в ірляндських головах, щоб такий народ міг дозволити на поділ своїх земель поміж державами народів від нього без порівнання слабших... Ось тому нами й світ не цікавиться. Будуть ще війни, будуть всякі пакти, розмови про поневолення дужцими малесеньких народів... Та боюся, що й тоді про український нарід ніхто не згадає...

— Ви не зле розбираєтеся в усіх тих питаннях — похвалив господар. — Чомуб вам не говорити про те прилюдно?

— Мені не приходилося ще говорити прилюдно. Не знаю, чи вдалосяб.

— Добре приготувавшися, чомуб не вдалося?

— А чиж буде з того яка користь? — сумнівався Безхатний.

— Буде, чи ні, попробувати можна.

— А що скажуть наші партії? Вони забрали монополь на всякі виступи. А я, знов, безпартійний.

— Не шкодить. Тим щиріше висловите свої думки не оглядаючися на партійні програми.

— Так щож. Я готовий, от хоч би найближчої неділі! Повідоміть людей, постарайтеся приміщення...

— За цим діло не стане! — господар заспокоїв.

І гурт вирішив на неділю скликати віче, у поблизькій школі, з приводу голоду у Східній Україні. Діти господаря відспівають кілька пісень, решта вечора припадала на Безхатного. Другого дня добуто вже й дозвіл на приміщення. Цілих два дні Безхатний готувався до виступу, обдумував, що він має людям сказати? Обкладатися паперами, що хвилі в них заглядати в промові — не терпів; думав говорити з памяти. Так і щиріше і краще на слухачів впливає. Потерпав, щоб не впасти в болото обличчам, та давши згоду на виступ, відтягати її не погодивсяб ні за що.

XXII.

Заворушилося в околиці, наче в улію. За пятнацять літ, від часу закінчення збройної Української Визвольної Боротьби, перебувало в околиці немало різних діячів. Всіляко й говорили до людей. Бували такі, що говорили ясно, зрозуміло навіть для малої дитини. Але бували й такі — говорили так високопарно, по вченому, що мову їх ніхто либонь не розумів. Розуміли ще найкраще, коли промова доходила до кульмінаційного менту — потрібно грошей! І на розвій партії, і на „лепту" для покриття коштів подорожи... Давали, бо якже не дати? Може ті пожертви осушать сльози матерей, діти яких караються по тюрмах, може завдяки тим пожертвам перестануть голодувати хочаб десяток малих українських сиріт, одержать засоби до життя каліки української війни... Тай промовців піддержати треба, жити вони також хочуть, витрачуються на обїздки. Де ті пожертви дівалися, не знав ніхто з жертводавців, та й не допитувався.

Тепер не те, що колись. Колись приїздили з промовами все люди титуловані. Професор, доктор, полковник або й сам ґенерал. Говорили, збирали гріш і відїздили. Старші літа, ранга чи титул будили повагу до промовців. Тепер говоритиме ні професор, ні полковник. Може й з „паничиків", але звичайний чорнороб, бо цеж Канада! Вже пару місяців товчеться в околиці, хапається будь якої роботи. Працював по парі днів і в того, і в того. Робітник не злий, але якийсь нелюд! Не терпить ніякої урази, свариться з роботодавцями, ну, просто дикий кінь якийсь. Що доброго він нам може сказати, нам, людям заможним? Адже, як би знав що більше від нас, не тягався би по околиці з мішком за плечима. Сидів би в місті, крутив би світом, як інші крутять. Всеж цікаво, що такий бездомний скаже? Ще й назвище таке, Безхатний. Зразу видно, що волоцюга...

В неділю ввечорі клясна кімната невеликої школи набита битком. Ранні птахи порозсідалися на шкільних лавках, жартуючи собі, що на старости літ доводиться в унчів бавитися, — не знати, який то буде учитель? Запізнені попідпирали стіни. Як водиться, Безхатний прийшов з господарем коли всі вже були в зборі. З приявних мало хто його знав: знали ті, у кого він по парі днів працював та ще з десяток сусідів господаря. Зайшовши до салі почув голосні шепоти по своїй адресі:

— То це він, той промовець? — говорили в одному кутку. — Непричесаний якийсь. Молодий, мамине молоко ще не обсохло. Щоб то він і справді був такий мудрий?

— Побачимо. Втратимо один вечір — не велика біда! Завтра на поле не поїдемож.

— Він за мною з рискалем гнався! — шептав хтось в іншому гурті. — Гонорова, псяюха!

— Не злий він хлопець і робітник добрий. Не знати, як тепер попишеться, — говорив сусідам склепар.

— Виглядає не погано! Чи хоч оправді такий розумний, як вдає?

(Дальше буде)

Іван Бодруг, (Канада).

Виправляли мужів на зарібки

(Дальші картини з моїх споминів з 1898 року).

А рано Анна, копаючи грядку перед хатою, журилася, якби його повеснувати. Та нагле прийшла Анні до голови щаслива думка:

„У мене мяса пів криниці. Я з дітьми я не годна всеньке його спожити. Зіпсується від цієї спекоти на світі. Чи хто невиорав би мені оце чисте поле за половину того мяса?" — питала себе Анна.

„Ага! Матвій Голінатий можеб виорав, засіяв тай заволочив, якби я йому пообіцяла половину оленя. А у нього коні, як слоні, і насіння має, бо хвалився ним Василеви під Білим Хрестом на Великдень. Але де я його відшукаю у цих нетрах? Він десь далеко має фарму...

Андрійку! Ану ходи сюди, хочу тебе щось запитати".

Андрійко, що досі за хатою різав дрова, прибіг до неї.

„Чого хочете, мамо?"

— Хочу тебе запитати, чи не знаєш ти, де Матвій Голінатий має фарму?"

„Чому не знаю? Він вісім миль від нас має фарму, онтам під горами.

А вам чого до його треба?

— Може ми обоє пішлиб до його та запитали, чи не виоравби він нам оце поле за половину того оленя, що маємо в криниці?"

— „Ходімо. Я знаю, де його хата, бо я її що дня бачу з верха смереки! Я вас поведу до нього".

Встромила Анна рискаль у грядку і пішла до хати. По хвилі вийшла з хати і пустилась в дорогу до Матвія разом з усіма своїми дітьми. Подорозі лишила менші свої діти у Юрчихи, а сама з Андрійком пішла далі.

Десь коло полудня прийшли вони до Матвія. Матвіїха рада гостям, (бо там задля віддалі між фармами рідко коли гостилися люди) привитала гостей перед хатою тай запросила до хати. Матвій з усіма своїми дітьми працював десь далеко на своїй фармі.

Анна розказала Матвіїсі про свої клопоти, та що вона радаб наймити Матвія, аби Матвій приїхав до неї з плугом та боронами і поміг їй завеснувати. Розказала Анна Матвіїсі, як вона з дітьми недоїдала та як вона журиться тепер, як має пережити до часу нім Василь вернеся з роботи. Хоч тепер їм повеселішало, бо Андрійко застрілив оленя, та мають бодай кавалок мяса до колеші. Вонадалаб половину того мяса Матвіеви, якби він був ласкав приїхати та виорати, засіяти і заволочити тих пять акрів, що вона з дітьми та з Василем вичистила цієї весни.

Отак сиділи в хаті та розмовляли собі обидві жінки, а Андрійко тимчасом уганяв подвору та цікавився Матвіївими кіньми та коровами, що паслися одалік від хати.

Згодом надійшов Матвій від роботи з гуртом своїх хлопців та дівчат. У Матвія були старші від Василевих діти. Матвій уже третій рік господарив на фармі то й чесне доробився за той час. Тепер увійшов Матвій до хати, привітав гостро і зараз таки посідали до обіду. Старші живилися коло столу, а дітвора по лавах та кутах їли те, що котре з них собі захватило із столу, і від печі. При столі займала балачка про тее, за чим Василиха з Андрійком прийшла до Матвія.

„Порятуй цю жінку, Матвію. Вони недавно приїхали з старого краю. Великого добра звідти з собою не привезли. Її чоловік недавно пішов на зарібки, а вона з дітьми не має ані грядки коло хати виораної. Чим вони переживуть довгу канадійську зиму, як ти їх не порятуєш? Отой її хлопець, коби здоров, застрілив учора великого оленя і вони зложили мясо до замерзлої криниці коло хати. Вона каже, що далаб нам половину того мяса, як би ти поїхав до неї з плугом та з боронами і виорав, засіяв та заволочив тої дрібку землі, що вони вичистили".

Андрійко тимчасом стояв межи дітьми коло порога та, розмахуючи руками, оповідав Матвіївим дітям, як він того оленя заздрів із смереки, як його підійшов та як він підліз на смереку близько того оленя і його звідтиля „втрафив" саме межи ребра. А Матвій, вислухавши речі своєї подруги, відкашельнув здорово, бо йому на згадку про свіже мясо слинка у дихавку заскогила, а опісля промовив поважним тоном:

— „Як си має віорати, то си віоре, а як си має засіяти, то си засіє, тай си заволочит, коби здоровля".

Скоро повставали від столу Матвій вийшов з хати та до стайні налагодити картопель та зерна Анні на насіння, а сина післав на фарму по коні. Привів син коні, запрягли до воза, викинули на віз плуг та борони і мішки з насінням тай заїхали і стали перед хатою.

„А можеб ти, Катерино, дала Василисі якого набілу для її дітей, бо вони певно молока не їли ще відколи з краю приїхали" — сказав Матвій до своєї жінки.

Матвіїха врадувана, що й тут у Канаді вона може добро зробити комусь біднішому від себе, післала своїх хлопців до стодоли за покладками. Хлопці набрали повне ведро покладків та пересипали їх половою, аби не товклися в дорозі, винесли і поклали на віз. Матвіїха з дівчатами тимчасом зловила та спутала дві свіжі квочки, а далі винесла з комори ворок сира і повну бляху свіжого масла. Усе те поскладала на віз для Василихи.

Андрійко завжди цікавився господарством, тож і тепер він, замість слухати розмови старших, він оглядав віз та коні. А як став оглядати та пестити коня по другім боці воза, Олеся, чотирнацятьлітна донечка Голінатих, завважила його там, і чим боржій ухопила з комори відро калинового вивару (дриглів), побігла поза віз до Андрійка, подала ведро Андрійкові, приговорюючи: —

„Оце тобі, Андрійку, від мене. Я сама назбирала найкращої калини в осені, і сама її варила. Дома покушаєш, яка вона запашна та солодка, тай згадуватимеш мене".

„Дякую тобі, Оленочко. Я дуже люблю „дзяму" з калини. Колись я тобі щось подарую".

Оленка кинула оком на Андрійка за його вроду та за його живописне оповідання про того оленя, за його відвагу. Вона відразу почула у свойому серці дівочий жар першого кохання. Очевидно, здавсяб їй цей Андрійко назавжди.

Щебетала Оленка Андрійкови про Матвієве господарство, про її братів та сестер: про тее, що до них ніхто не приходить, ані вони до нікого не ходять, бо сусіди живуть на милі від них далеко...

Андрійко не розумівся іще на дівочій мові, одначе, прошиваний милим зором Оленчиних карих очей, та лоскотаний миленьким її голосочком, почував себе коло дівчини якось так легко та щасливо, що якби так не було других людей онтам поза возом, то він зараз обхопив би Оленку своїми мускулистими раменами та так би пригорнув її до себе, як тільки можуть пригортатися до своїх дівчат тії молоді, у котрих прокидається перше кохання.

„Я до вас заходитиму" — устиг сказати Андрійко.

„Не забудь!" — щебетала далі Оленка. „Наш Петро грано на скрипку грає. Ми уміємо гарно співати, а як би ти прийшов, то погулялиб так як у старім краю"...

Зпоза воза Матвіїха та Василиха зауважили веселі лиця своїх дітей при розмові. От і каже Матвіїха:

„Чи бачите ви, Василишко, як наші діти весело цокотять до себе? Які вони здаються щасливі. Тут, чуєте, чужина, діти з дітьми не мають як сходитися і ніби дичіють".

Василиха: „Коби, чуєте, у щасливу годину пізналися. Ви люди добрі та зичливі, а мій Андрійко золота дитина. Що розуминй, а що працьовитий, ну, і Богу дякувати, здоровий та вродливий. Як би так тее, то за два роки він матиме право взяти собі фарму, а фарми до того часу чейже будуть роздавати, як і тепер, за дурно".

Матвіїха: „Аякже! Коби тільки наш „губерман" дожив до того часу, бо він уже старий чоловік, а то Бог знає, чи новий „губерман" схоче фарми задурно давати людям".

„Ая, чуєте, ая! — притакувала Василиха, і булаб далі говорила, якби Матвій з гурту був не відозвався:

„Ану лізьте на віз Василихо, бо як не заїдемо до вас задня, то увечорі комарі заїдять нас у дорозі".

Розпрощалися тай відїхали. Тільки Оленка довго стояла перед хатою та махала червоною хусточкою, прощаючи в дорогу не свого батька, ані Василиху, а свого вимріяного Андрійка.

(Кінець).

Одні дальше льояльно співпрацювали з поляками як майбутніми союзниками проти Советів, другі наділі не вважали себе вязаними цею умовою.

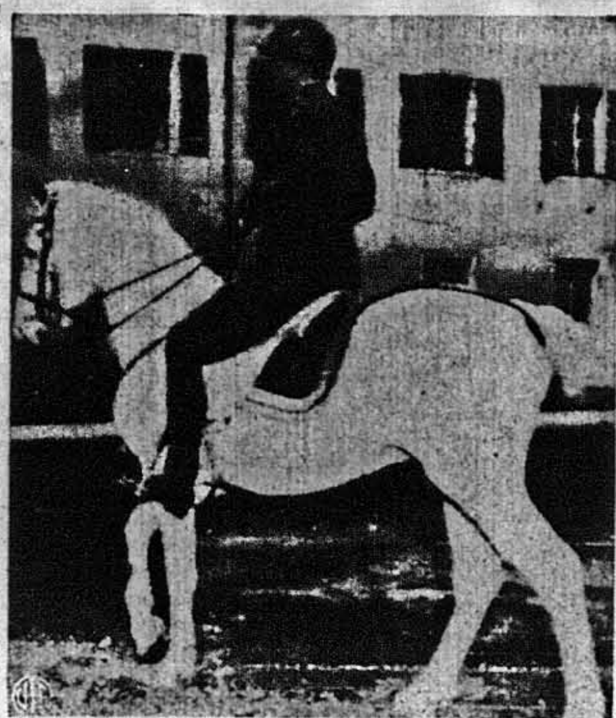
На Західній Україні уенерівці були дуже непопулярні. В перших роках польської влади прямо вважали їх за зрадників українського народу. Таке неприхильне наставлення до себе побільшали уенерівці ще й тим, що поважні люди їх табору стали на адміністраційну службу Польщі на Волині та, як льояльний до Польщі елемент, дали себе вживати проти українських самостійників, зокрема з Галичини.

Доперва по році 1930, по зміні советської політики супроти України, довколи основно змінилося наставлення галицьких українців до уенерівців, бо одні й другі стали тепер на большевиків дивитися як на головного ворога українського народу. Уенерівці в Галичині мали свою групу в так званій Луговій Організації біля 10 тисяч членів, очолюваний полк. Дашкевичом. Була це одинока група напів військова українська організація, толерована поляками в Галичині, хоч маси луговиків були захоплені струєю націоналізму.

По смерти отамана Петлюри осередок уенерівців остався в Парижі, де вони гуртувалися біля Бібліотеки ім. Петлюри та біля журналів Тризуб та Прометей, що був видаваний у французькій мові. Якоїсь розробленої ідеольоґії уенерівці не мали крім тої, що самостійність України вони ставили понад соборність.

Всеж таки наймогутнішою політичною струєю серед українського народу перед другою світовою війною були націоналісти. На західно-українських землях вони прямо випирали всі інші політичні струї. Націоналістами були і фронтовці, що практично кооперували з гетьманцями. Націоналістами були навіть луговики. Націоналістами була теж молодь соціялістично - радикальної організації молоді „Каменярі". Націоналістами була теж молодь різних католицьких організацій. Тому про український націоналізм перед другою світовою війною буде окрема стаття.

(Кінець).

ТО НЕ ГІРОГІТО, А ГЕН. ПАТОН! — Як глянемо на білого коня, то зараз нам пригадується японський цісар цісар Гірогіто і адмірал Галсі, що казав, що хотів би віхати на білому коні до Токія. Та це генерал Джордж С. Патон, що їде на білому коні вулицями австрійського міста. Того коня тримав Гітлер, щоб з нього зробити презент Гірогітові, та американці — перешкодили.

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

1) Іміграція українських жертв війни:

Допомоговий Комітет одержав від американського старшини листа з датою 30 серпня ц. р.

August 30th, 1945. Germany.

Ukrainian American Relief Philadelphia

Dear Sirs:

I am writing in the interest of displaced persons who have worked with our American army hospital, some of them five months.

Several of them for reasons known to any thinking American no longer wish to return to what used to be their native lands. We have heard rumors here that immigration to Canada and other lands is open to some of them. Under Yalta agreement Russians have no choice but to return home, like it or not. Will you please ship me all information of opportunities open to Ukrainians and also Polish displaced persons who do not wish to return to foreign dominated homelands. Please answer promptly. Thank you.

Sincerely........

На основі інформацій з достовірних жерел Допомоговий Комітет повідомляє, що пошукування **за знайомими є тепер без усякого успіху** і їх треба здержати.

Натомісць там, де **вже нав'язаний контакт з особою,** треба вислати їй негайно, афідевіт підписаний нотарем та зазначити, що як американський громадянин хочете заопікуватися даною особою.

Цей афідевіт вислати прямо на адресу особи — а копію вислати до представника Міждержавного Комітету для Збігців на адресу:

Addresses of Intergovernmental Committee on Refugees. Main office: Sir Herbert W. Emerson, Director of Intergovernmental Committee on Refugees, 19 Hill St., Berkeley Square, London W. 1.

Branches: France: M. le Gouverneur Victor Valentine Smith, 77 Champs Elysees, Paris.

Belgium: M. Marcel Deltendre, 11 rue du Gentilhomme, Bruxelles, Belgium.

Switzerland: Dr. Heinrich Rothmund, Palais Wilson, Geneva, Switzerland.

Italy: Sir Clifford Heathcote-Smith, c/o Allied Commission Headquarters, APO-394 CMF (Italy).

Рівнож повідомити про це Допомоговий Комітет на адресу:

**Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.**

2) Акція оборони:

Найбільш пекучою справою українських жертв війни в окупованих краях (Німеччині, Австрії, Італії, Франції та Бельгії) це забеспечення нашим людям права свобідного перебування та не змушування їх вертати до краю, де їм грозить небезпека зогляду на їх національне походження чи релігійні або політичні переконання. На зборах Американської Ради Добровільних Допомогових Організацій ухвалено резолюцію в цій справі та вислано її до президента Злучених Держав та секретаря стейту.

Після одержаних відомостей, цього права азилю не приноровлюється до українських жертв війни.

Усі дотеперішні заходи не принесли бажаних успіхів і тому треба, щоб усі наші церкви, організації релігійні та світські як і **поодинокі громадяни** висилали прохання до президента Трумана, щоби право азилю було признане усім українським жертвам війни.

Зокрема повинні апелювати наші ветерани минулої і цеї війни.

В європейських краях ведеться організований терор проти українських людей.

Американсько-українська суспільність мусить по своїм силам цю оргію припинити.

Злучений Український Допомоговий Комітет.

ПОШУКУЄМО 358 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

142) Українська Громада в Менвил, Ровд Айленд	$ 100.00
Оголошено попередно	14,150.00
Разом	$14,250.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ДИВНІ НОВИНИ

ОСИРОТІЛИ ТРИЧІ ВПРОДОВЖ 8 МІСЯЦІВ

У місті Де Мойнс 6 дітей з іменем Розбері стали втрете сиротами впродовж 8 місяців. Тим разом смерть забрала дітям їхню другу „маму".

Пані Борден Бюкенен, у віці 28 літ, стала правною опікункою разом з чоловіком для дітей перед місяцем. Вона померла 9. вересня в шпиталі після 2-тижневої недуги.

Згадані діти втратили вчасі війни маму на фармі недалеко Райзинг Сан, у стейті Айова. На прохання небіщки Бюкененів взяли дітей до свого дому, після смерти пані Розбері 25. липня. Їх батько був воякам і погиб на війні в Бельгії 23. січня. Між сиротами є діти у віці від 15 місяців до 11 літ життя. Їх свояки віддали дітей родині Бюкенен тому, що вона нагадувала їм ще найбільше на маму Розбері. Бюкенени не мали дітей і приноровилися до потреб, перебудовуючи відповідно дім.

ХОЛОДИЛАСЯ, МАЛО НЕ ВТОПИЛАСЯ.

Пані Віра Райден із Монтклер, у стейті Ню Джерзі, поїхала до свояків на Стейтен Айленд. Вчасі гарячки з минулого тижня вона ніяк не могла спати дома і тому вибралася спати на піску на березі моря. Коли засипляла, филя саме почала відпливати. Але, як твердо заснула і почався приплив моря, вона зовсім не чула, коли її ноги найшлися в воді. Аж як вода почала вдаряти в її лице, вона розбудилася і з перестраху почала кричати. Коли прибігли їй на поміч, вона попала в такий нервовий стан, що треба було знакликати шпитальний амбулянс.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

Відчит письменника О. Іваха.

Використовуючи побут в нюйорській окрузі канадійсько - українського письменника і журналіста п. О. Іваха, Обєднаний Комітет Українсько - Американських Товариств м. Ню Йорку запросив його з лекцією. — Лекція відбулась в неділю 9. вересня в салі св. Юра при 6 вул. у приявности понад 100 осіб. Темою була: „Можливости визволення України". Голова Обєднаного Комітету адв. М. Гаврилко представив прелеґента, заявивши, що Комітет не міг розголосити відчиту якслід ізза короткого часу. Шановний прелеґент на самім вступі заявив, що він не репрезентує жадної групи ані партії і в ширшу політику зовсім не встряває, а буде говорити як канадійський українець до американських українців. Згадав коротко про різницю між канадійськими українцями й американськими і перейшов до положення української справи в теперішнім часі. Обговоривши його, виказав на прикладах історії, що український нарід переживав подібні або й гірші лихоліття і з них усе виходив відродженим і скріпленим. Так і сьогодня казав він, треба бути певним, що український нарід вийде переможно з теперішнього катаклізму.

Дальше виказав, яку ролю можуть і повинні сповнити стейтські і канадійські українці. Ця роля полягає в збереженню і плеканню українських культурних цінностей. Для цієї мети в Канаді в Виніпеґу засновано Осередок Української Культури й Освіти, який займається між іншими уладжуванням освітних курсів для підготування провідників українського культурного руху.

Подібний осередок на думку прелеґента повинен повстати і в Злучених Державах і вести анальоґічну роботу.

Після відчиту наступила дискусія в формі запитів над порушеною прелеґентом справою. В дискусії забирали голос д-р Цегельський, д-р С. Демидчук, Р.. Олесницький, Р Сліпий, П. Задорецький, Я. Удич. В результаті присутні прийшли до заключення, що така акція повинна бути ведена спільно як в Злучених Державах так і в Канаді.

За ініціятивою гр. М. Близнака зложили на Осередок Української Культури й Освіти в Канаді датки в сумі $115. Зложили такі громадяни: Р. Олесницький $20, І. Ґелетій $15; по $10: обоє Боднарчуки, М. Близнак від 204 від. У. Н. С. і М. Сурмач; по $5: Д. Галичин, Л. Мишуга, д-р Л. Цегельський, С. Цимбала, П. Задорецький, С. і М. Демидчуки, Г. Бакуменко, пані З. Гаврилко, Прокопів; Костів $2; а по $1: М. Долинський, Москаль і О. Садницький. Крім того на покриття коштів відчиту зібрано $50. — Годиться згадати, що нам під теперішню пору треба частіше подібних відчитів на те, щоб впевнити в переконанню сильних, а скріпити слабих в вірі в наше краще завтра.

Марія Демидчук,
секр. Обєд. Комітету.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Філія С. У. А. до уряду в Вашинґтоні в справі українських біженців.

Відділи Союзу Українок Америки в Дітройті вислали до президента Трумана і секретара стейту Бирнса письма як від Філії С. У. А. в справі українських біженців в Европі, щоб їх насильно не відставляти до Совєтів. Письмо до президента Трумана звучить ось так:

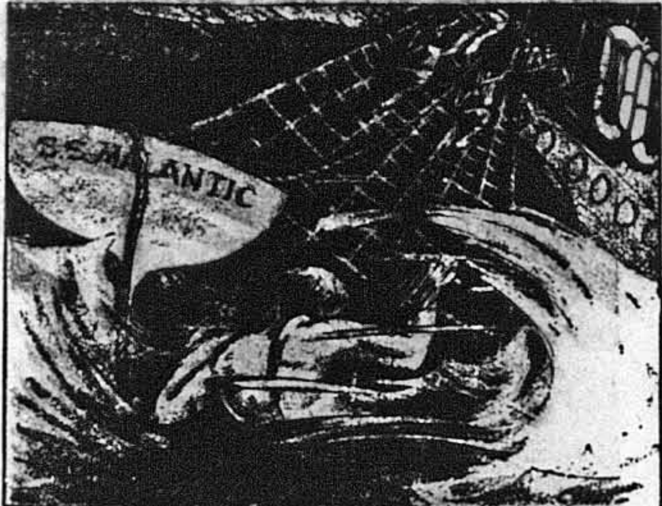
Dear Mr. President,

The Michigan Headquarters of the Ukrainian National Womens' League of America, representing six major branches of the said organization appeal to you in behalf of thousands of Ukrainian Displaced Persons scattered throughout Central Europe to intercede, that they may not be forcibly deported to the Soviets.

They love their native land, but dare not return to it, because in most cases it would mean imprisonment, banishment to the wastelands of Siberia or execution. This is due mostly to the well known setiment of the Ukrainians who cherish the immortal idea of a complete independence of the Ukraine, which they rightfully deserve and entitled to.

In their behalf and in the name of humanity and fair play, we earnestly beg of you to do your utmost to help obtain for them an asylum either in **free Europe,** which is at present under the **Americas,** wherein they may live in true democracy and freedom.

Michigan Headquarters,
Ukrainian National Womens' League of America.
Branches: No. 5th, 16th, 23rd, 26th, 31th and 37th.

A LIBERTY SHIP has been named for James G. Squires of Everett, Mass., second cook on the torpedoed S. S. Malantic, and a Merchant Marine Distinguished Service Medal awarded posthumously. Squires clung to a rope thrown to the life boat in which he, the ship's master and nine other crewmen floated on rough seas until the other ten were safe on a British rescue craft after the torpedoing. [illegible] he lapsed into unconsciousness and was swept away. Investment [illegible] Bonds to support living heroes is a testimonial, too, to [illegible].

ДІТРОЙТ, МІШ.

„Український День"

Український Національний Хор „Думка", що є під проводом п. Івана Атаманця, рішив, як це проголосив від імені Хору п. Василь Колодій, влаштувати в неділю, 16. грудня б. р. в Масонік Темпл „Український День" для допомоги українським жертвам війни. На це свято запрошено як промовця загально відомого парляментарного посла в Канаді, п. Антона Глинку, котрого українці в Дітройті матимуть нагоду перший раз побачити і почути. Проситься парохії та товариства стриматись у цей день від евентуальних підпримств, бо ціль благородна: допомога нещасним скитальцям в Европі, нашим рідним братам і сестрам.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КІЛЬКИ БУДЕ БЕЗРОБІТНИХ УПРОДОВЖ 3 МІСЯЦІВ? КІЛЬКИ ЗА 6 МІСЯЦІВ?

На це дає відповідь Бюро Мобіліцації й Реконверзії:

Можливо, що яка половина з 8,000,000 робітників, що були заняті у воєнних роботах, будуть могли остатися в тих самих підприємствах, щоб виробляти предмети для цивільного вжитку. Нараховують, що друга половина, тобто 4,000,000 робітників буде відправлена впродовж 2 місяців. Але до того ще приходять вояки, які вертаються з війни, отже число буде більше. Зате багато підприємців старається в як найкоротшому часі переробити свої фабрики на мирні підприємства, а потім ще їх поширити. На підставі таких комбінацій можна здогадуватися, що впродовж 3 місяців буде 5 міліонів безробітних. З весною це число може зрости до 8 міліонів.

ЯКІ ПРЕДМЕТИ БУДУТЬ ВИРОБЛЯТИ НЕГАЙНО?

Негайно найдется праця в таких підприємствах: виріб авт, холоділень, машин до праня. У фабриках, що їх перемінюють з воєнних на мирні, потрібно буде відповідних робітників, що то звязані з будовою. Всі підприємства, які займаються обслугою, отже ресторани, готелі, перевозові підприємства, торгівлі ще зростуть і будуть потребувати більше наємців, ніж дотепер, а їх було 11 міліонів. Постійно буде зростати число наємців у будівельнім промислі і в продукції таких матеріялів, які стоять у звязку з будовою. Тепер дуже потрібно топлива для Америки й цілого світу, отже в цих ділянках є великий рух. Дальше зросте тепер виріб убрання, шкіряних виробів і біля. У найближчому часі залізниці будуть потребувати багато хвилевих наємців.

ЖАРТИ.

Треба використати сезон.

Чоловік до жінки: „Алеж, моя дорога, ти занадто розтратна. Таж ти пустила чотири електричні вітраки і вони крутяться цілий день".

Жінка: „Та я не робилаб цього, як би не ти. Ти приїхав домів на відпустку, у нас нема своїх вітраків до холодження, то я позичила в кількох сусідів, щоб тобі догодити".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Г. Б. — Такі спростування не оголошує редакція від себе, а тільки їй надсилають. Справа з відділом згаданої Вами організації повинна бути наладнана на місці. Ваше „спростування", на нашу думку, лиха не направить, а тільки ще долле оливи до огню. Тепер треба розваги і терпеливости, бо ними лекше направиться не одно лихо як прилюдним, гострим словом. Теж памятайте за те, що ми хочемо працювати для нашої організації згідно з нашими переконаннями, але це не значить, що ми маємо виступати проти другої організації, про яку згадуєте. Ми свою попираємо; того нам ніхто не може заборонити. Тому переконуйте, щоб до своєї організації посилати, а проти другої не виступайте.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 16. вересня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гали, 13 Вашингтон ул. Просимо членів явитись і вирівнати свої належитости. Будемо приймати нових членів без вступного. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 16. вересня, в год. 1. попол., в галі У. А. Горожан при Френклин ул. — Н. Харамбура, секр.

ОЛЕФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 16. вересня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори, бо маємо дуже важні справи до вирішення. — Секретар.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Відділ 312 повідомляє членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 15. вересня, в годині 8. ввечір, у церковнім домі при Делмор Еве. Просимо всіх членів прийти на означений час. Не приявні члени будуть покарані гривною 50 ц. — В. Хмільсекр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Дмитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 16. вересня, в годині 3:30, в гали парохіяльній. Уряд просить членів явитися на збори, бо є деякі важні справи до полагодження. Просимо переказати тим членам, що не отримують Свободи про зміну години зборів. — За уряд: Ю. Загвоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 16. вересня, в годині 2. попол., в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Всіх членів і членкиць просимо прийти на ці збори, бо минулі збори не відбулись з причини малого числа членів і тому деякі справи мусять бути полагоджені на цих зборах. — За уряд: Ф. Ґулька, предс.; М. Гуцалюк, кас.; П. Головачук, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в суботу, 15. вересня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 212 Фултон ул. На порядку нарад буде звіт урядників і контр. комісії. Будемо приймати нових членів і дітей. Просимо зголоситися до секретаря. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости і платити вкладки що місяця. — За уряд: Я. Лещак, предс.; П. Пілят, кас.; П. Остапчук, фін. секр.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ТАРЗАН, ч. 1246. Довг чести.

Тарзан швидко потім найшов зело, яке було протиліком на отруту, що вже плила у крови Десії.

Негайно потім він перебіг через мочари і прибув до місця, яке було під владою його ворога.

Десія побачила його. Вона видала оклик радости. Д-р Брекевз ледви повірив своїм очам.

Для його звихненого ума було неймовірним щоб якась людина наражувалася на небеспеку, щоб заплатити довг чести.